

Sju fasta experter tolv referensgrupper knyts till SIA

Utredningen om skolans inre arbete, SIA, har nu, som tidigare nämnts, beslutat att till utredningen knyta fasta experter representerande organisationer som är berörda av utredningsarbetet. I brev till utbildningsdepartementet anholder utredningen om att få tillkalla följande experter: ordföranden i Sveriges lärarförbund Hans Hellers, ordföranden i Lärarnas riksförbund Per Olov Anveden, ordföranden i Sveriges elevers centralorganisation Ian Elliott, ombudsmannen i Svenska kommunalarbetsförbundet Ingerd Haga, förste ombudsmannen i Svenska facklärarförbundet Gösta Lirén, rektor vid Djursholms samskola Ingemar Mattsson (representant för Skolledarförbundet) samt vice ordföranden i riksförbundet Hem och skola Anna-Lisa Nilsson.

Utredningen som tillsattes i somras höll sitt första sammanträde 28 augusti. Utredningsordföranden generaldirektör Jonas Orring fick då i uppdrag att snarast skaffa fram en huvudsekreterare för utredningen. Den som utsågs blev studierektor Sven-Åke Johansson, Kalmar, som tillträdde tjänsten 22 september.

Sedan dess har Sven-Åke Johansson ägnat sig åt ett omfattande grundarbete för utredningen och det föreligger nu en tjock samling PM då utredningen i sin helhet kommer igång med sitt arbete.

Generaldirektör Orring understryker att man ska betrakta utredningens parlamentariska del (sex ledamöter förutom honom själv) samt de sju fasta experterna såsom en enhet som ska arbeta kontinuerligt tillsammans.

Det blir således en grupp på 17–18 personer inklusive sekretariatet, vilket ju är en rätt stor församling. Nackdelarna med detta hoppas Jonas Orring ska uppvägas av att man får

värdefulla synpunkter från kvalificerade personer.

Referensgrupper

En av utredningens nu närliggande uppgifter blir att till sig knyta ett antal referensgrupper, som ska ge möjlighet till fördjupad syn på problematiken. Ett förslag på vilka grupper som ska tillsättas föreligger och omfattar: lågstadiet, mellanstadiet, högstadiet, B-skolor, gymnasium + fackskola, yrkesutbildning, skolledare, specialundervisning, driftspersonal, elevvårdspersonal, minoritetsfrågor samt yrkesvägledning.

Enligt ordförandens intentioner ska dessa grupper sammanställas så man får bredd på synpunkter, i "stadiegrupper" tex så att man har representanter för glesbygd, större tätort och storstad.

I skrivelsen till departementet sägs bl a att det varit nödvändigt för utredningen att snabbt kartlägga de åtgärder som redan vidtagits inom skolan och de resurser som redan nu står skolan till buds. Man har också ansett det nödvändigt med en överblick av den forskning som bedrivits de senare åren och som nu planeras inom olika vetenskapliga institutioner liksom av den försöksverksamhet som bedrivs vid de pedagogiska utvecklingsblocken.

Mot denna bakgrund framstår det emellertid redan nu klart, sägs det, att ytterligare undersökningar måste göras inom flera områden för att ge utredningen det faktaunderlag, som är nödvändigt för konstruktiva förslag.

De utredningar som nämns redan i denna skrivelse motiveras på följande sätt:

- De stora reformerna på skolans område under 1950- och 1960-talen har i mycket ändrat dess arbetsformer, innehållet i utbildningen och skolans sätt att utvärdera elevernas prestationer. Reformerna har också medfört, att eleverna genom samarbetsnämnder, ämnes- och klasskonferenser, numera fått möjlighet

att i viss mån påverka den egna arbetsmiljön. Det senaste decenniets utveckling har inneburit stora förändringar också för skolans personal. Snabba omkastningar, nya arbetsmiljöer, nya tekniker och nya krav kännetecknar skolan lika väl som varje annan arbetsplats.

- Det finns emellertid sannolikt stora strukturella skillnader mellan olika arbetsplatser såväl inom som utom skolan. Utredningen räknar därför med att dessa förhållanden måste grundligt studeras. Studien torde få avse dels skolor i skilda geografiska och sociala miljöer, dels skolan som arbetsplats i jämförelse med arbetsplatser inom andra verksamhetsområden.

- Om elever med skolsvårigheter finns en ganska rik forskning. Men många frågor är ännu obesvarade. För att rätt kunna bedöma, vilka åtgärder som är nödvändiga och möjliga, behövs en kartläggning av svårigheternas omfattning och bakgrund, deras grad och art på olika skolstadier liksom av effekten av de stödåtgärder, som redan är vidtagna inom skolan. Utredningen räknar med att nya åtgärder och alternativ disposition av befintliga resurser måste prövas i försöksverksamhetens form.

- Skolsvårigheter för eleven hänger ofta samman med störningar i skolarbetet. Det är här angeläget att göra en representativ kartläggning av störningarnas omfattning och bakgrund och av effekten av åtgärder, som nu vidtas av lärare, skolledning och skolstyrelse. Därvid bör bl a störningarnas samband med geografisk miljö och bebyggelsestruktur och med skolenheternas storlek och sammansättning ägnas särskild uppmärksamhet.

- Frånvaro från arbetsplatsen har under senare tid tilldragit sig stor uppmärksamhet. Det är viktigt att få en klar bild också av frånvaron i skolan, dess frekvens, struktur, orsaker och samband med skol- och samhällsmiljöer m m.

Stort antal experter

Vidare sägs i skrivelsen att utredningen avser att inom kort ge en utförlig och detaljerad beskrivning av de undersökningar den önskar göra och anhålla om tillstånd att utföra dessa.

Till utredningen kommer också att knytas experter av annan karaktär än de fasta. Det kan röra sig om ett avsevärt antal, säger Jonas Orring och erinrar om att skolberedningen på sin tid anlidade ca 160 experter.

Tre elevvårdsgrupper

Under hösten har utredningen också gjort en del studieresor, och vidare finns nu i arbete tre elevvårdsgrupper. De består var och en av en lärare, en skolledare, en psykolog och en sociolog och de kommer att genomföra en problem- och åtgärdsinventering i tre län, Stockholms, Värmlands och Norrbottens. Gruppen tillbringar omkring en vecka vid varje skola de besöker och gör där en ingående kartläggning. Detta arbete ska resultera i en rapport som beräknas föreligga vid årsskiftet.

SISK upphör

Pengar till dessa arbetsgrupper — de kostar omkring 100 000 kr — har man fått från SÖs expertanslag, eftersom nu sedan SIA tillsatts några pengar från detta anslag inte längre tillförs SISK. SISKs arbete kommer för övrigt att upphöra med utgången av detta år, omtalade generaldirektören, och utredningens hittillsvarande material kommer att övertas av SIA.

Inom SÖ finns ytterligare två arbetsgrupper, som SIA räknar med kommer att tillföra material av intresse. Det är dels det s k LAG-projektet, en arbetsgrupp för det fortlöpande läroplansarbetet för gymnasiet och fackskolan. Dels arbetsgruppen för invandrарrfrågor.

Omedelbart på det nya året beräknas utredningen i sin helhet kunna ha sitt första sammanträde. ■